

रागादिरोगान् सततानुषक्तान् अशेषकायप्रसृतान् अशेषान् । (१.१)

राग-आदि-रोग सतत-अनुषङ्ग अशेष-काय-प्रसृत अशेष

rāgādirogān satatānuṣaktān aśeṣakāyaprasṛtān aśeṣān / (1.1)

rāga-ādi-roga satata-anuṣaṅg aśeṣa-kāya-prasṛ aśeṣa

औत्सुक्यमोहारतिदाञ् जघान यो ऽपूर्ववैद्याय नमो ऽस्तु तस्मै ॥ (१.२)

औत्सुक्य-मोह-अरति-द हन् यद् अपूर्व-वैद्य नमस् अस् तद्

autsukyamohāratidāñ jaghāna yo 'pūrvavaidyāya namo 'stu tasmai // (1.2)

autsukya-moha-arati-da han yad apūrva-vaidya namas as tad

आयुः कामयमानेन धर्मार्थसुखसाधनम् । (२.१)

आयुस् कामय् धर्म-अर्थ-सुख-साधन

āyuh kāmaya mānena dharmārthasukhasāadhanam / (2.1)

āyus kāmaya dharma-artha-sukha-sādhana

आयुर्वेदोपदेशेषु विधेयः परम् आदरः ॥ (२.२)

आयुर्वेद-उपदेश विधा पर आदर

āyurvedopadeśeṣu vidheyah param ādaraḥ // (2.2)

āyurveda-upadeśa vidhā para ādara

rāgādirogān satatānuṣaktān aśeṣakāyaprasṛtān aśeṣān / (1.1)

राग-आदि-रोग rāga-ādi-roga सतत-अनुषङ्ग satata-anuṣaṅg अशेष-काय-प्रसृत aśeṣa-kāya-prasṛ अशेष aśeṣa

autsukyamohāratidāñ jaghāna yo ‘pūrvavaidyāya namo ‘stu tasmai // (1.2)

औत्सुक्य-मोह-अरति-द autsukya-moha-arati-da हन् han यद् yad अपूर्व-वैद्य apūrva-vaidya नमस् namas अस् as तद् tad

āyuh kāmāyamānena dharmārthasukhasādhanaṁ / (2.1)

आयुस् āyus कामय kāmāy धर्म-अर्थ-सुख-साधन dharma-artha-sukha-sādhana

āyurvedopadeśeṣu vidheyah param ādaraḥ // (2.2)

आयुर्वेद-उपदेश āyurveda-upadeśa विधा vidhā पर para आदर ādara

brahmā smṛtvāyuso vedam prajāpatim ajigrahat / (3.1)

ब्रह्मन् brahman स्मृ-आयुस् smṛ-āyus वेद veda प्रजापोति prajāpoti गृह grah

so ‘śvinau tau sahasrākṣaṁ so ‘triputrādikān munīn // (3.2)

तद् tad अश्विन् aśvin तद् tad सहस्राक्ष sahasrākṣa तद् tad अत्रि-पुत्र-आदिक atri-putra-ādika मुनि muni

te ‘gniveśādikāṁs te tu prthak tantrāṇi tenire / (4.1)

तद् tad अग्निवेश-आदिक agniveśa-ādika तद् tad तु tu पृथक् prthak तन्त्र tantra तन् tan

tebhyo ‘tiviprakīrṇebhyaḥ prāyaḥ sāratarocchayaḥ // (4.2)

तद् tad अतिविप्रकीर्ण ativiprakīrṇa प्रायस् prāyas सारतर-उच्चय sārataro-uccaya

kriyate ‘ṣṭāṅgahrdayaṁ nātisaṁkṣepavistaram / (5.1)

कृ kṛ अष्टाङ्गहृदय aṣṭāṅgahrdaya न-अति-संक्षेप-विस्तर na-ati-saṁkṣepa-vistara

kāyabālagraḥordhvāṅgaśalyadamṣṭrājarāvṛṣān // (5.2)

काय-बाल-ग्रह-ऊर्ध्वाङ्ग-शल्य-दंष्ट्र-जरा-वृष kāya-bāla-graha-ūrdhvāṅga-śalya-damṣṭra-jarā-vṛṣa

aṣṭāv aṅgāni tasyāhuś cikitsā yeṣu saṁśritā / (6.1)

अष्टान् aṣṭan अङ्ग aṅga तद्-अह् tad-ah चिकित्सा cikitsā यद् yad सँश्रि saṁśri

vāyuh pittaṁ kaphaś ceti trayo doṣāḥ samāsataḥ // (6.2)

वायु vāyu पित्त pitta कफ kapha च-इति ca-iti त्रि tri दोष doṣa समासतस् samāsatas

vikṛtāvikṛtā dehaṁ ghnanti te vartayanti ca / (7.1)

विकृत-अविकृत vikṛ-avikṛta देह deha हन् han तद् tad वर्तय vartay च ca

te vyāpino 'pi hr̥nnābhyor adhomadhyordhvasaṁśrayāḥ // (7.2)

तद् tad व्यापिन् vyāpin अपि api हृद्-नाभि hr̥d-nābhi अधस्-मध्य-ऊर्ध्व-सँश्रय adhas-madhya-ūrdhva-saṁśraya

vayo'horātribhuktānām te 'ntamadhyādigāḥ kramāt / (8.1)

वयस्-अहर्-रात्रि-भुक्त vayas-ahar-rātri-bhukta तद् tad अन्त-मध्य-आदि-ग anta-madhya-ādi-ga क्रमात् kramāt

tair bhaved viṣamas tīkṣṇo mandaś cāgniḥ samaiḥ samaḥ // (8.2)

तद् tad भू bhū विषम viṣama तीक्ष्ण tīkṣṇa मन्द manda च-अग्नि ca-agni सम sama सम sama